

NOTAT

Dato: 14.08.2026

Sak: VSI001 Luftambulansebase Elverum – Premissnotat med tomtekriterier

Bakgrunn og formål

Etablering av en ny luftambulansebase er et sentralt tiltak for å sikre likeverdige prehospitale helsetjenester i Innlandet, og for å oppfylle krav til responstid i østlige deler av regionen. Basen er forutsatt etablert som del av videreutviklingen av Sykehuset Innlandet HF og inngår i den nasjonale anskaffelsen av luftambulansetjenester med planlagt oppstart innen utgangen av 2028.

I konseptfasen, ledet av Helse Sør-Øst RHF i 2024, ble det gjennomført en bred tomteanalyse i Elverumsområdet der totalt 13 mulige tomter ble vurdert. Etter en samlet vurdering ble to tomter anbefalt for videre utredning: Terningmoen (Terningen arena vest) og Grundsetmoen næringsområde. I tiden etter konseptfasen ble det ene tomtealternativet utilgjengelig, og etter videre utredning ble det våren 2026 fastslått at det andre tomtealternativet er uegnet for etablering av ny luftambulansebase.

Det må på bakgrunn av dette startes et nytt tomtesøk, og Sykehuset Innlandet har fått i oppdrag av Helse Sør-Øst å gjennomføre dette. Tomtesøket utføres primært i Elverum. Hvis det ikke finnes hensiktsmessige tomtealternativer i Elverum Kommune, vil det bli undersøkt om det finnes aktuelle alternativer i nabokommuner.

Formålet med dette premissnotatet er å fastsette kriterier for vurdering av om foreslåtte tomter er egnet for etablering av ny luftambulansebase. Målet er at videre utredning og eventuell anbefaling kan baseres på en ensartet, etterprøvbart og relevant vurdering.

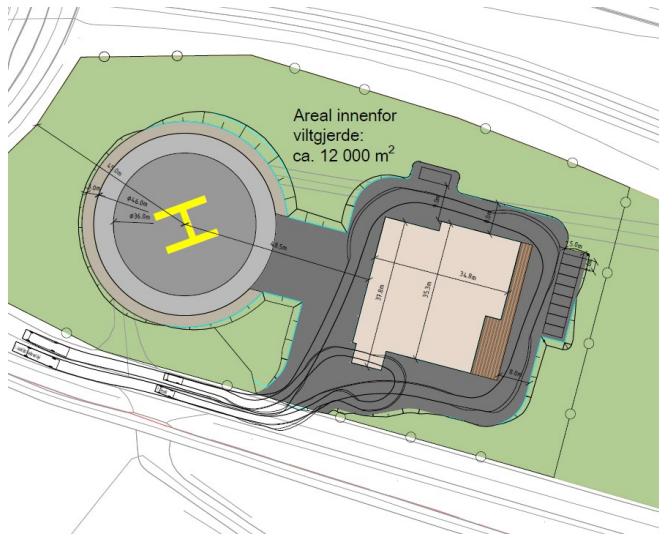
KRITERIER FOR TOMT

- Størrelse/areal:

Det skal etableres:

- Helikopterlandingsplass (FATO)
- Basebygg med hangar, legebilgarasje, driftsrom, overnatting og garderober
- Adkomstarealer til hovedveg
- Interne kjøre og parkeringsarealer
- Tankanlegg for drivstoff
- Sidearealer som buffer, snøopplag, mm.

Arealbehovet for dette estimeres til ca. 12-15 daa., *eksklusivt båndlagte arealer for inn- og utflygingssoner.*

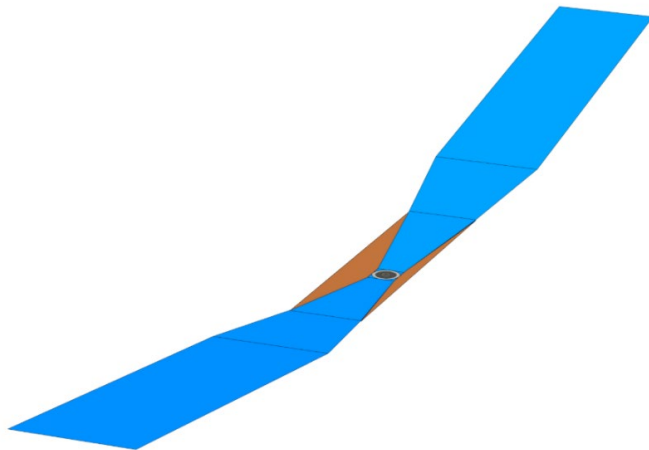
Figur 1: Eksempel på plassering av basebygg og landingsplass på en tomt på ca. 12 daa.

Det må påregnes hinderfrie arealer for inn og utflyvningssoner ut fra helikopterlandingsplassen. Dette iht. BSL E 3-6 Forskrift om utforming av små helikopterplasser.

Retningene på hinderflatene bestemmes hovedsakelig ut fra de lokale vindforholdene, da inn- og utflyging skjer i så stor grad som mulig mot vinden. I Elverumsområdet er dette i tilnærmet nord-sør retning.

De første 245 m ut fra landingsplassen stiger hinderflaten med 8%. 245 m ut fra landingsplassen er da hinderflaten ca. 19 m opp i lufta i forhold til landingsplassen. 100m ut fra landingsplassen tilsvarer ca. 8 m opp i lufta, og 150 m tilsvarer ca. 12 m opp i lufta.

Som et eksempel vil en hinderfri sone 150 m ut i hver retning fra landingsplassen, i en bredde på ca. 100 m, bety båndlegging av et areal på ca. 30 mål. Dette kommer i tillegg til areal for selve basebygget og landingsplassen (FATO). Størrelsen på båndlagt areal vil avhenge av høyden på hindringer i området.

Figur 2: Eksempel på hinderflater for en helikopterplass iht. BSL E 3-6. Inn- og utflygingsflatene er vist med blå farge, og sideflatene med oransje. Kombinasjonen av flatene omtales som «hinderflater». FATO med tilhørende sikkerhetsområde er representert med hhv. mørkegrå og lysegrå sirkler i senter av hinderflatene.

- **Fareområder/forbudssoner:**

Inn og utflyvningssoner kan ikke komme i konflikt med eksisterende fareområder som EN D106 Terningmoen.

Konflikt med slike områder medfører at tomte anses som uegnet.

Ved konflikt med områder med stor aktivitet i lufta, som f.eks. fareområder for luftsport, må det gjøres nøye vurderinger av om en etablering av en luftambulansbase her er hensiktsmessig.

- **Inn og ut flyvningsforhold - Flyoperative forhold:**

Inn og utflyvningssonene har 8 % stigning ut fra landingsplassen. Estimert vil dette båndlegge et areal på ca. 150 m x 100 m ut fra landingsplassen i to retninger. Basert på dominerende vindretning bør disse arealene ligge i tilnærmet nord-sør retning.

Det kan vurderes om det kan ses bort fra dominerende vindretning, basert på erfaringsmessig lite vind i innlandet.

Det kan ikke være kraftlinjer, skog, lyktestolper, bygg, eller annen høy infrastruktur i de hinderfrie inn og utflyvningssonene. Det kan i enkelte tilfeller vurderes om det er mulig å legge høyspent linjer i bakken.

Skog i inn og utflyvningssoner må hogges ned og holdes nede. Dersom skogen som blir berørt ikke er på tomt tilhørende luftambulansbasen, må rett til å holde denne skogen nede tinglyses.

- **Tomteplassering/Vegsystem/Trafikkforhold:**

God vegtilknytning er avgjørende. Basen må ha enkel og rask tilgang til overordnet vegnett, tilrettelagt for utrykningskjøretøy og nødvendig logistikk. Adkomstveger må være dimensjonert og utformet slik at de er driftssikre året rundt, inkludert under krevende værforhold.

Det stilles krav om kort avstand til hovedveinettet, herunder riksvei 3 (rv3) og riksvei 25 (rv25). Vegsystemet frem til lokasjonen må være egnet for utrykningskjøretøy, og skal kunne benyttes uten hindringer ved utrykning med legebil. Maksimal avstand til hovedvei (rv3 eller rv25) bør som hovedregel ikke overstige ca. 3 km.

Det er vurdert at en lokalisering vest for Elverum sentrum samlet sett er mest gunstig med hensyn til kommunikasjon, basert på eksisterende vegnett og trafikkforhold. En slik plassering gir gode forutsetninger for rask utrykning med legebil mot vest, øst og nord langs rv3. Det medisinske behovet for rask utrykning med legebil, særlig i perioder uten flyvær, tillegges stor vekt. Likevel er ikke lokalisering vest for Elverum sentrum et absolutt krav.

- **Båndlegging / Støy:**

Bebyggelse i nærheten av en luftambulansebase vil bli påvirket av støy i hverdagen. Det må vurderes om etableringen av luftambulansbasen medfører behov for kompensierende tiltak for støy.

Det må ses på om en etablering av luftambulansbasen medfører båndlegging av områder, eller om det illegges høydebegrensninger på omkringliggende arealer.

Trafikkmengden for ambulansehelikopter til basen er grovt estimert til å være i størrelsesorden 1200 hendelser (avgang og landing) pr. år. Dette tilsvarer ca. 3-4 flyvninger pr. dag.

- **Infrastruktur:**

For etablering av en ny luftambulansebase er det avgjørende at tomten har god og sikker tilgang til sentral infrastruktur. Dette inkluderer tilstrekkelig kapasitet og nærhet til strømforsyning, som må kunne dekke både daglig drift og eventuelle fremtidige utvidelser, samt sikre robust drift under kritiske forhold.

Videre må det være etablert eller lett tilgjengelig tilknytning til vann- og avløpssystemer (VA). Dette omfatter både tilstrekkelig vannforsyning til sanitære formål, beredskap og tekniske installasjoner, samt sikker bortledning av avløpsvann i henhold til gjeldende krav.

Digital infrastruktur er en forutsetning for moderne beredskapsdrift. Tomten bør ha tilgang til høyhastighets fiberforbindelse for stabil og sikker dataoverføring, samt god dekning for mobil kommunikasjon, herunder 5G, for å sikre effektiv kommunikasjon både internt og med eksterne aktører.

Der det er tilgjengelig, er tilknytning til fjernvarme en fordel, da dette kan bidra til energieffektiv drift og redusert miljøbelastning.

- **Tomteforhold:**

Området skal ikke være lokalisert i en forsenkning eller «dump», og arealet bør være tilnærmet flatt for å sikre gode flyoperative forhold.

Ønskelig med gode grunnforhold og muligheter for utvikling.

- **Tilgjengelighet/byggestart:**

Det er planlagt byggestart i 2027. Første helikopter skal etter planen lande på basen innen utgangen av 2028.

- **Klima og naturmangfold:**

Lokaliseringen bør ikke være i umiddelbar nærhet til Glomma eller annet åpent vann for å unngå frostrøyk eller andre klimafaktorer som påvirker flyvning utover det som kan unngås.

Vernet skog eller natur må unngås.

- **Kulturminner**

Området skal ikke berøre eller ligge i nærheten av registrerte kulturminner.

- **Gjennomførbarhet:**

Medfører etablering av en luftambulansebase her behov for tredjepartsavklaringer?

Regulering av tomt?

Grunneidialog?

Kompleksitet?

Økonomi?

- **Virksomheten:**

Siden crewet bor på basen er det ønskelig med nærhet til butikker og andre tjenester

For de tomtene som vurderes som mest egnet basert på ovenforstående kriterier, vil det utføres modellering av inn og utflyvningssoner med terrengmodeller.